

מסורת הש"ס

(א) לעיל ד' (ב) ו'ל רש"י
מנחת נד: ד"ה דעגל וכו'
דקרקין חו"י המעגל על שם
עוגה: (ג) ו"ע פירש"י לקמן
כ"ה ד"ה עוגה: (ד) כ"ה ח"ה:
(ה) ג"ס א"תה טעונו וע"ש
חז"ל מ"ש בשם הירושלמי:
(ו) נצרכות ו' ע"ל: (ז) טעוה
הדפוס: (ח) רש"י ע"ו לקמן
כ"ה: (ט) גיר' רש"י הו"ל:
(י) ג"סין ל' ע"ש י"ע על לשון
אחרון שכתב רש"י וכן חז"ל
ד"ה ל' לר"מ: (יא) לקמן כ"ה:
(יב) ה"ה מקום: (יג) לקמן כ"ה:
(יד) הקונטרס כ"ה

גיליון הש"ס

גמ' בן שהוא מתחמא. ע"י
מנחת נדן ע"כ ע"ה כ"ה
רננס:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הכי קאמר
כו' ל"ה רביעה. י"ב לראשית:

לעני רש"י

פורפיי"ש. אהה טעוה טו"ל.

רבינו הנגאל

סדר תענית האילו האמור
ברביעה ראשונה כו'. תרצה
רב יהודה הכי. סדר תענית
האילו בזמן שיצתה רביעה
ראשונה ושניה ולא ירדו
גשמים, אבל אם ירדו גשמים
ונצמחו ורעים וחורו ושנו,
כלומר כמשו. מתריעין עליהן
מיד. ודוק שנו כתיב כיבוש,
אבל יבשו לגמרי אף על גב
דהדרו אקון אין מתריעין
עליהן. פי' אקון, שחזרו
לירוקהן. כלומר חזרו
לחיותן. ורבותינו הגאונים ד'
לברכה אמרו, האי אקון
אקנתא שנתן חוקיהם ליה
ארמיה, ובלשון הזה הוא
בגוין בפרק (מי שאחוו
קורדייקוס) [כל הגוין]. (פ"ב)
פרציה דהויה קלא. ורע
תבואה שהיא תחת אבן
צוחמת. פי' קלא מילת שקל
קלא חתק ביה. למה בצורת.
פי' רב יהודה מכה הבאה לידי
בצורת. [אר"ג נהרא אנהרא].
הוצרכו האנשים המתפקין
מים מזה הנהר לילך לנהר
אחר.

(א) כל הסגור ש"ן לעיל בגמלא
ד"ש ע"ד.

רבינו גרשום

שלישית להתענות. ומי אמרת
לאלתר ברביעה ראשונה
מתענין. אבל יבשו לא. דכיון
שיבשו לית להו תקנתא כלל,
שוא. דאקון. שנראה להן
קצת תקנה. נהרא אנהרא
בצורת. כשצוייכין להביא
מים מנהר זה להשקות שדות
שעל נהר אחר, לפי שאין
באותו נהר אחר מים כדי
סיפוק להשקות שדותיו, והו
סימן בצורת.

סדר תעניתו אלו פרק שלישי תענית

י"ט

עין משפט
נר מצוה

ה"ג חוטה העיר מסענה ומסענה וכל סביבותיה מסענות ולא
מסעיות. ולפיכך מתענות (א) שאותה העיר שלא ירדו עליה גשמים
תלך לקנות התבואה בצותה העיר ויהיה זה רעב: או מפולס.
שמונותיה והצמים נופלין צרות: מסעיות כ"מ. א"ס (א) יראו

לא צריבא דאקון. פי' לאחר שעלו צקנה נתיבשו מהו דתימא
אקנתא מילתא היא פי' דהואיל ועלו צקנה ולא נתצלו כל
זרכס ליבעי התרעה קמ"ל דלאו מילתא היא: נהרא אנהרא
בצורתא. פי' (א) (ב) (הכ) בשאין תבואה צעיר ויש הרבה בשאר עיירות
ויכולין להביא מזו לזו היינו מקרי

אותה העיר מתענה ומתרעת וכל סביבותיה
מתענות ולא מתריעות רבי עקיבא אומר
מתריעות ולא מתענות = וכן עיר שיש בה
דבר או מפולת אותה העיר מתענה ומתרעת
וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות רבי
עקיבא אומר מתריעות ולא מתענות: איזהו
דבר עיר המוציאה חמש מאות רגלי ויצאו
ממנה ג' מתים בג' ימים זה אחר זה (ב) הרי
זה דבר פחות מכאן אין זה דבר ד' על אלו
מתריעין בכל מקום על השדפון ועל הירדון
ועל הארבה ועל החסיל ו' ועל החיה רעה ועל
החרב מתריעין עליה מפני שהיא מכה
מהלכת מעשה שירדו זקנים מירושלים
לעריה ו' וגזרו תענית על שנראה כמלא פי
תנור שדפון באשקלון ועוד גזרו תענית על
שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן רבי
יוסי אומר לא על שאכלו אלא על שנראו: (ג) על
אלו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוח
נכרים או נהר ועל הספינה המיטרפת בים
ר' יוסי אומר (ד) לעזרה ולא לצעקה שמעון
התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו
חכמים: על כל צרה שלא תבא על הצבור
מתריעין עליהן = חוץ מרוב גשמים מעשה
שאמרו לו לחוני (ה) המעגל התפלל שירדו
גשמים אמר להם צאו והכניסו תנורי פסחים

צורת ולא מקרי רעב (א) ומאחר
שיכולין להביא ע"י הנהר דליכא אלא
טרמח זעירא ומהאי כלומר מדבר
מועט כזה אין מתריעין מדינתא
אמדינתא פירוט שרץ להואיל
ממדינה למדינה אחרת ע"י חמורים
וסוסים ואו מתריעין דאי אפשר
להביא בשפע כ"כ כמו בספינות ל"א
נהרא אנהרא כלומר א"ס יבש הנהר
זה ורץ להסב נהר אחר לכאן אי
נמי לרץ להתמין עד שיגדל הנהר
האחר ויבא בכאן זה צורת ולא
מתריעין מדינתא אמדינתא א"ס יבשו
כל הנהרות שזו העיר וזריכין
להביא מים מעיר אחרת כפנה וקשה
דצמתי' משמע דלצורת (א) מתענין
דקמני מתריעין עליהן מפני שזאת
מכת צורת ויש לומר דמכת צורת
דצמתי' הוי כמו דכפנה כלשך פירשתי
שמתח חטה ילא חוה ומשום הכי
מתריעין אע"ג דעדין אינו רק
צורת הואיל וסופו רעב מתריעין
אע"ג דלכתי לא הוו כפנה אצל
לעולם אין מתריעין על מכת צורת
א"ל מני לנא לדי רעב ולכתי
קאמר הכא דנהרא אנהרא דלא הוי
אלא כי צורתא ולא מתריעין:
נהירנא

בשביל שלא ימוקו התפלל ולא ירדו גשמים מה עשה א
עג עוגה ועמד
בתוכה ואמר לפניו רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך
גשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחהם על בניך התחילו
גשמים מנמפין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות התחילו
לירד בזעף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיבין
עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים באו ואמרו לו כשם
שהתפללת עליהם שירדו כך התפלל שילכו להן אמר להם א צאו וראו אם
נמוחית אבן (א) המועין א שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גזרתי
עליך (ב) נידוי אבל מה אעשה לך שאתה מתחמא לפני המקום ועושה לך
רצונך = כבן שהוא מתחמא על אביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר
י' שמוח אביך ואמך ותגל יולדתך: (ג) (מתני') היו מתענין וירדו להם גשמים
(ד) קודם הנץ החמה לא ישלימו לאחר הנץ החמה ישלימו ר"א אומר = קודם
הצות לא ישלימו לאחר הצות ישלימו מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להם
גשמים קודם הצות אמר להם ר' טרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יו"ט ויצאו
ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים = וקראו הלל הגדול: גמ'
סדר תענית האלו האמור ברביעה ראשונה ורמינהי רביעה ראשונה
ושניה לשאלו שלישיית להתענות אמר רב (א) יהודה הלל הגדול: גמ'
האמור אימתי בזמן שיצאה רביעה ראשונה ושניה ושלישית ולא ירדו
גשמים אבל ירדו גשמים ברביעה ראשונה ורעו ולא צמחו אי נמי צמחו
והזרו ונשתנו מתריעין עליהן מיד אמר רב נחמן דוקא נשתנו ל אבל יבשו
לא פשיטא נשתנו תנן לא צריכא (ב) דאקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא
קמשמע לן: וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם כו': מאי מכת בצורת אמר
רב יהודה אמר רב מכה המביאה לידי בצורת אמר רב נחמן נהרא אנהרא
בצורתא

תורה אור השלם
1. ששמה אביך ואמך ותגל
יולדתך: משלי כ"ה כ"ה

הגהות הגר"א

(א) גמ' ג' מתים בג' ימים זה
אחר זה (ב) הכי זה דבר פחות
מכאן אין זה דבר חל"מ וי"ב
ס"א אין זה: (ג) שם ר'
יוסי חזונה לנורה ולא לנפקא.
י"ב ע"י פירושו דקך די ע"א:
(ד) שם א"למלא חוני אתה
נחזיני לעיל דגזרת אמר לה
אשעה: (ה) שם לא צריכא
דהדר אקון מהו דתימא:
(ו) רש"י ד"ה הי"ג חוטה
כו' לפיכך מתענות מפני
שאותה העיר וכו' המפולס
נאותה שסביבותיה ויהיו
כה רעב: (ז) ד"ה מתריעים
כ"מ ט"ס נהרא חל"מ וי"ב
שע"ה מכה מלמלא ולפיכך
אף א"ס צמקוס אמר: (ח) ד"ה
לגותו שמנדין על כבוד הרב
שהיה דבריהם לאמר לא
כך שאלתי הק"ד: (ט) ד"ה
הכי קאמר כו' כלומר סדר
תעניתו אלו אמרו בשביל
רביעה ראשונה כשכרחה
מכל וכל כגון רביעה
ראשונה: (י) ד"ה דוקא
כו' להמפלג עליהן שיחזרו
צויפי כמקן אצל יבשו לא
לרץ כי ויבא תפלת שזו
הד"א ומה"ל אצל יבשו. כשהן
מתין עדין כו': (יא) ד"ה
ה"ג פשיטא נשתנו תנן לא
דתימא דהדר אקון מהו
נשתנו כו' דאקון שעלו כו'
שנתיבשו מהו דתימא כו'
דאקנתא לאו מילתא דר"מ
וסק"ד: (יב) רוב' ד"ה הנהל
כו' שאין לל"ה וימית הכי
מתקן: (יג) בא"ד ולא מקרי
רעב דמאחר שטעונו כו'
זעירא ומחאי מילתא כלומר
כו' ע"י חמורים וסוסים
כפנא וכו' וואו מתריעין:
(יד) בא"ד דצמתי' משמע
דלצורת מתריעין דקמני
מתריעין כו' כלשך פירשתי
שמתח חטה יו' אע"ג דעדין
אינו בא רעב כ"א צורת
הואיל:

לא צריכא דאקון. שעלו צקנה מהו דתימא אקנתא מילתא
היא דכיון שעלו צקנה ועדיין לא צלו כל כרכן ודאי אי לא מתריעין תו לא גלי קמשמע לן דלאו מילתא היא דלף על גב דאקון
אכתי גלי טפי: נהרא אנהרא צורתא. בשאין תבואה צעיר אחת ויש עשירות אחרות ואפשר להביא מזו לזו דרך נהר כספינה:
צורתא